

Nr 20.

Godkänd av första kammaren den 24 februari 1942.

Godkänd av andra kammaren den 24 februari 1942.

Riksdagens skrivelse i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande kapitalinvestering i statens affärsverksfonder för budgetåret 1942/43 i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(Statsutskottets utlåtande nr 9.)

Till KONUNGEN.

Postverket.

1:o) **Inköp av inventarier för postverkets behov.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under kapitalbudgeten (bilaga 4, punkt 1, sid. 1—5 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1942) föreslagit riksdagen att till Inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag. Departementschefens uttalande om att någon redogörelse för postdiligenstrafiken ej vidare skall intagas i statsverkspropositionen föranleder ej heller erinran från riksdagens sida. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

2:o) **Nytt bangårdspostkontor i Stockholm.** Med bifall till förevarande förslag (punkt 2, sid. 5), som allenast innebär anvisande av fortsättningsanslag enligt riksdagens år 1941 fattade beslut om byggande av nytt bangårdspostkontor i Stockholm, har riksdagen till *Nytt bangårdspostkontor i Stockholm* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

3:o) **Tillbyggnad till postgirohuset i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, sid. 5—10) föreslagit riksdagen att för *Tillbyggnad till postgirohuset i*

Stockholm för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

Förevarande förslag avser att skaffa ytterligare lokalutrymmen för postgirokontoret och postsparbanken. I likhet med departementschefen har riksdagen ansett generalpoststyrelsens i detta avseende framlagda förslag böra tillmötesgå. Visserligen kan detsamma ur stadplanesynpunkt möta vissa invändningar, men då postsparbankens och postgirokontorets arbetsdetaljer äro så intimt beroende av varandra, att förhyring av lokaler av styrelsen ansetts utesluten, torde den ifrågasatta lösningen, enligt vad riksdagens vederbörande utskott också vid besök på platsen övertygat sig om, kunna godtagas.

Med bifall alltså till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för *Tillbyggnad till postgirohuset i Stockholm* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

4:o) **Posthusbyggnad i Karlskrona.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, sid. 11—13) föreslagit riksdagen att till Posthusbyggnad i Karlskrona för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 530,000 kronor.

För inköp av tomtmark till ifrågavarande posthusbyggnad vid stora torget i Karlskrona anvisades av 1941 års riksdag 167,000 kronor. Enligt vad som då upplystes råder svår lokalbrist inom postkontoret, och någon ytterligare påbyggnad av riksbankshuset, där postkontoret sedan gammalt är inrymt, kan ej lämpligen ifrågakomma.

Såsom av den av departementschefen lämnade redogörelsen framgår, äro planerna för byggnadsföretaget ännu ej definitivt fastställda, i det att 1940 års civila byggnadsutredning föreslagit vissa förändringar, varöver generalpoststyrelsen för närvarande har att yttra sig. Bland de av byggnadsutredningen ifrågasatta besparingarna ingår, att till sockel skall användas natursten allenast utefter en fasad, men i övrigt betong. Med hänsyn till rådande knapphet på cement och då byggnadsföretaget utföres nära ett stendistrikt, synes det riksdagen förtjänt att ytterligare övervägas, huruvida kostnadsskillnaden mellan granit- och betongsockel är av en sådan storleksordning, att ett utbyte av det ursprungligen tänkta byggnadsmaterialet är påkallat.

Riksdagen har till *Posthusbyggnad i Karlskrona* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 530,000 kronor.

5:o) **Posthusbyggnad i Borås. Posthusbyggnad i Östersund.** Beträffande Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag (punkterna 5 och 6, sid. 13 och 14) kommer riksdagen att framdeles meddela sina beslut.

6:o) **Inköp för postverkets räkning av tomt i Umeå.** Med bifall till förevarande förslag (punkt 7, sid. 14—16), som allenast avser anskaffande av ytterligare erforderligt gårdsutrymme för posthusfastigheten, har riksdagen till *Inköp för postverkets räkning av tomt i Umeå* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 23,600 kronor.

7:o) **Inköp för postverkets räkning av tomt i Skellefteå.** Med bifall till förevarande förslag (punkt 8, sid. 16), vilket allenast avser beredande av medel till likviderande av tomtmark, som inköpts enligt bemyndigande av 1941 års riksdag, har riksdagen till *Inköp för postverkets räkning av tomt i Skellefteå* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Telegrafverket.

8:o) **Telefonstationsbyggnad i Lidingö.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, sid. 17 och 18) föreslagit riksdagen att till Telefonstationsbyggnad i Lidingö för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 192,000 kronor.

Ifrågavarande nybyggnad har ansetts motiverad av nuvarande utrymmesbrist men också av den planerade utsträckningen av automattelefonnätet till vissa ytterligare orter kring Stockholm. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Telefonstationsbyggnad i Lidingö* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 192,000 kronor.

9:o) **Telefonstationsbyggnad i Saltsjöbaden.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, sid. 19 och 20) föreslagit riksdagen att till Telefonstationsbyggnad i Saltsjöbaden för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 85,000 kronor.

Ifrågavarande nybyggnad är avsedd att inrymma den nya automatiska telefonstation, som enligt uppgjord plan bör stå färdig att tagas i bruk 1943.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Telefonstationsbyggnad i Saltsjöbaden* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 85,000 kronor.

10:o) **Telefonstationsbyggnad i Roslags Näsby.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, sid. 20 och 21) föreslagit riksdagen att till Telefonstationsbyggnad i Roslags Näsby för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 110,000 kronor.

Jämväl nu förevarande av den fortgående automatiseringen av telefonnätet kring Stockholm motiverade förslag har riksdagen ansett sig böra bifalla.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *Telefonstationsbyggnad i Roslags Näsby* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 110,000 kronor.

11:o) **Telefonstationsbyggnad i Kristianstad.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, sid. 21—23) föreslagit riksdagen att till Telefonstationsbyggnad i Kristianstad för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 635,000 kronor.

Av utredningen framgår att den nuvarande telefonstationen i Kristianstad är i hög grad föråldrad och försliten och att ett starkt behov föreligger av sta-

tionens snara nybyggnad. Med hänsyn härtill har riksdagen ej velat motsätta sig, att det begärda anslagsbeloppet nu beviljas. De preliminärt uppskattade byggnadskostnaderna förefalla dock höga. Å Kungl. Maj:t torde emellertid böra ankomma att ytterligare undersöka i vad mån några besparingar äro möjliga.

Riksdagen har till *Telefonstationsbyggnad i Kristianstad* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 635,000 kronor.

12:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Nynäshamn.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, sid. 23 och 24) har riksdagen till *Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Nynäshamn* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

13:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, sid. 24—30) föreslagit riksdagen att till Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 25,000,000 kronor.

Bestämmande för medelbehovet under förevarande anslag är framförallt tillströmningen av nya telefonabonnenter. Ökningen av antalet nytecknade telefonabonnemang har under den senaste sexårsperioden, d. v. s. de sista tre förkrigsåren 1936—1938 och de tre krigsåren 1939—1941 varit högst avsevärd. Från ingången av år 1936 har antalet telefonapparater ökat från 628,000 till cirka 965,000 vid senaste årsskiftet. Ökningen ensamt under år 1941 utgör cirka 75,000, vilken siffra icke tidigare uppnåtts. För år 1942 har telegrafstyrelsen räknat med 60,000 nya abonnemang. Departementschefen har emellertid vid sin anslagsberäkning utgått ifrån en något mindre ökning.

Såsom riksdagen vid behandlingen föregående år av motsvarande anslag framhöll, måste främst nödvändigheten av att minska förbrukningen av metaller och annan materiel föranleda försiktighet vid planläggningen av nyanläggningar vid telegrafverket. Det kan vara av intresse att erinra, att varje telefonapparat i det svenska telefonnätet redan före kriget representerade en anläggningskostnad av över 500 kronor. Detta belopp kunde emellertid på grund av anslutningsförhållandena flerfaldigt ökas. Med nuvarande priser äro motsvarande kostnader avsevärt högre.

En nytillkommen viktig faktor vid bedömandet av abonnenttillströmningen är den höjning av inträdesavgifterna från 20 till 50 kronor, som från och med årsskiftet vidtagits. Denna höjning, som främst tillkommit för att öka inkomsterna från telegrafverket, bör i sin mån också kunna verka tillbaka-hållande på nytillströmningen av abonnenter. En samtidigt införd mindre ökning i avgifterna för rikssamtal bör också kunna verka återhållande på samtalsfrekvensen samt därmed på behoven av nya linjeanläggningar och växel-förstärkningar.

Från nu angivna utgångspunkter har riksdagen ansett viss begränsning påkallad i de av telegrafstyrelsen framställda anslagskraven. Riksdagen har där-

vid funnit sig kunna godtaga departementschefens beräkning, vilken innebär att det av styrelsen begärda beloppet 28,000,000 kronor nedsättes till 25,000,000 kronor.

Riksdagen har likaledes bifallit Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag på 4,000,000 kronor å tilläggsstat II för innevarande budgetår, vilket anslag är betingat av den oförutsett starka abonnenttillströmningen under år 1941. I detta hänseende får riksdagen hänvisa till sin skrivelse nr 24, punkt 3.

Under återopande av det ovan anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen till *Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 25,000,000 kronor.

14:o) **Radioanläggningar för luftfarten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 30 och 31) har riksdagen till *Radioanläggningar för luftfarten* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

Statens järnvägar.

15:o) **Bangårdsarbeten i Ånge m. m.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, sid. 34) har riksdagen till *Bangårdsarbeten i Ånge m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor.

16:o) **Fortsatt anläggning av dubbelspår.** Kungl. Maj:t har (punkt 17, sid. 35—38) föreslagit riksdagen att till *Fortsatt anläggning av dubbelspår* för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

Med godkännande av vad departementschefen anfört angående storleken av det belopp, som bör avses för terrasseringsarbeten, och villkoren för dispositionen av detta belopp får riksdagen anmäla, att riksdagen till *Fortsatt anläggning av dubbelspår* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

17:o) **Rälsutbyten m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, sid. 38—40) föreslagit riksdagen att till *Rälsutbyten m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 3,700,000 kronor.

Rådande knapphet på järn och de höga rälsprisen göra det önskvärt att för närvarande kunna begränsa ifrågavarande inköp av ny räls. Med hänsyn härtill finner riksdagen fog föreligga för den av departementschefen föreslagna nedsättningen av ifrågavarande anslag. Med bifall alltså till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Rälsutbyten m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 3,700,000 kronor.

18:o) **Diverse åtgärder för spår förstärkning.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, sid. 40 och 41) föreslagit riksdagen att till *Diverse åtgärder för spår förstärkning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Riksdagen, som godkänner vad departementschefen i ärendet anført, har till *Diverse åtgärder för spår förstärkning* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

19:o) **Växel- och signalsäkerhetsanläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, sid. 41 och 42) föreslagit riksdagen att till Växel- och signalsäkerhetsanläggningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Med beaktande av den betydelse växel- och signalsäkerhetsanläggningar i all synnerhet vid rådande högtrafik ha för trafiksäkerheten har riksdagen till *Växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

20:o) **Telefonanläggningar och kabelarbeten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, sid. 42—44) har riksdagen till *Telefonanläggningar och kabelarbeten* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

21:o) **Om- och tillbyggnad av huvudförrådet i Östersund.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, sid. 44 och 45) har riksdagen till *Om- och tillbyggnad av huvudförrådet i Östersund* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

22:o) **Elektriska belysningsanläggningar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, sid. 45 och 46) har riksdagen till *Elektriska belysningsanläggningar* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

23:o) **Anläggningar för elektrisk tågdrift.** Kungl. Maj:t har (punkt 24, sid. 46 och 47) föreslagit riksdagen att till Anläggningar för elektrisk tågdrift för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 835,000 kronor.

Ifrågavarande anslag är avsett för vissa tekniska förbättringar, som medföra driftbesparingar och öka trafiksäkerheten. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Anläggningar för elektrisk tågdrift* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 835,000 kronor.

24:o) **Elektrifiering av banorna Hälsingborg—Hässleholm, Hälsingborg Eslöv, Sundsvall—Ånge och Gävle—Ockelbo.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, sid. 47—49) föreslagit riksdagen att till Elektrifiering av banorna Hälsingborg—Hässleholm, Hälsingborg—Eslöv, Sundsvall—Ånge och Gävle—Ockelbo för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 14,000,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär hänsynstagande jämväl till behovet av lämpliga arbetsobjekt för den med elektrifieringsarbetena samsatta personalen i dess egenskap av en viktig beredskapsorganisation för ledningsreparationer, har riksdagen till *Elektrifiering av banorna Hälsing-*

borg—Hässleholm, Hälsingborg—Eslöv, Sundsvall—Ånge och Gävle—Ockelbo för budgetåret 1942/32 anvisat ett reservationsanslag av 14,000,000 kronor.

25:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 26, sid. 49—52) föreslagit riksdagen att till Försvarsberedskap vid statens järnvägar för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

26:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 27, sid. 52) föreslagit riksdagen att såsom Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt har riksdagen såsom *Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

27:o) **Elektriska lokomotiv.** Beträffande Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag (punkt 28, sid. 53—56) kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

28:o) **Rälsbussar.** Kungl. Maj:t har (punkt 29, sid. 56 och 57) föreslagit riksdagen att till Rälsbussar för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Rälsbussar* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

29:o) **Person- och resgodsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, sid. 57—60) föreslagit riksdagen att till Person- och resgodsvagnar för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

30:o) **Godsvagnar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, sid. 60) har riksdagen till *Godsvagnar* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 5,600,000 kronor.

31:o) **Ny tågfarja.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, sid. 60 och 61) föreslagit riksdagen att till Ny tågfarja för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Ny tågfarja* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

32:o) **Ny kraftstation i Trollhättan.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, sid. 69 och 70) har riksdagen till *Ny kraftstation i Trollhättan* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 2,400,000 kronor.

33:o) **Kraftstation vid Torpshammar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, sid. 70 och 71) har riksdagen till *Kraftstation vid Torpshammar* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 7,900,000 kronor.

34:o) **Kraftstation i Midskogsforsen.** Med bifall till förslaget (punkt 35, sid. 71 och 72) har riksdagen till *Kraftstation i Midskogsforsen* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 12,000,000 kronor.

35:o) **Kraftstation vid Leringsforsen.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, sid. 72 och 73) föreslagit riksdagen att till Kraftstation vid Leringsforsen för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 2,350,000 kronor.

Även arbetstekniska skäl synas tala för att i samband med kraftverksarbetena vid Torpshammar också denna mindre kraftstation vid Leringsforsen utbygges. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *Kraftstation vid Leringsforsen* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 2,350,000 kronor.

36:o) **Reglering av Holmsjön och Leringen i Ljungans vattensystem.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, sid. 73—75) har riksdagen till *Reglering av Holmsjön och Leringen i Ljungans vattensystem* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,375,000 kronor.

37:o) **Reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, sid. 75—80) har riksdagen *dels* bemyndigat Kungl. Maj:t medgiva, att vattenfallsstyrelsen må å kronans vägnar delta i Torröns tredje reglering och i permanent reglering av sjöarna Näckten, Storrensjön, Juveln, Anjan och Kallsjön; *dels ock* medgivit ej mindre att till regleringsföretag inom Indalsälvens flodområde anvisade anslag må, utan hinder av det särskilda ändamål, för vilket vederbörande anslag anvisats, disponeras för regleringsföretag inom nämnda flodområde, än även att vattenfallsstyrelsen må av till styrelsens förfogande stående likvida medel, som uppstått genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond, taga i anspråk vad som erfordras för att förskottera å kronan preliminärt belöpande andel i de kostnader för regleringsföretagen, vilka ägarna till ännu ej färdigställda kraftanläggningar i Indalsälven äro skyldiga utgiva, i den mån anläggningarna tagas i bruk.

38:o) **Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag m. m.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt

39, sid. 80 och 81) har riksdagen till *Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

39:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Beträffande Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag (punkt 40, sid. 82) kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

40:o) **Inköp av vattenfall och fastigheter.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, sid. 83 och 84) har riksdagen till *Inköp av vattenfall och fastigheter* för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Stockholm den 24 februari 1942.

Med undersåtlig vördnad.